

GREETJE VAN DEN BERG

Voorbijgangers

**UITGEVERIJ GLB
DEVENTER**

Sjanie Rosier boog zich met een blik vol onbegrip en woede naar haar vriendin over. ‘Waarom moet mij dit overkomen?’ Haar stem klonk schel. ‘Ik stik in de vragen! Waarom ik? Heb ik iets verkeerd gedaan, heb ik slecht geleefd misschien? Moet ik dit als een soort straf van God zien?’

Marjorie Borghuis staarde naar de afgekloven nagels aan haar vingers. Korte, te dikke vingers aan lelijke handen waren het, waaraan haar doffe trouwring domineerde. Haar handen waren ruw en rood, een bron van ergernis voor Arne, haar echtgenoot. Die korte nagels, waaronder het vlees pijnlijk schrijnde, vormden een smet op haar voor het overige verzorgde verschijning. Ze zuchtte, terwijl haar nerveuze vingers nu de zoom van haar rok omvouwden.

Samen met Sjanie had ze om Arnes gemopper over haar handen moeten lachen. ‘Laat hij een hulp in de huishouding nemen,’ had Sja-

nie opgemerkt. ‘Jij kunt dan de ideale gastvrouw spelen zonder ook nog eens in huis te moeten sloven. Je zult eens zien wat voor elegante handen je dan krijgt. Er bestaan kunstnagels, weet je dat? Onderwijl kun je dan je eigen nagels laten groeien.’ Het was natuurlijk onzin geweest. Zelfs met een huishoudelijke hulp zouden haar nagels niet langer worden. Als ze ook maar iets van spanning voelde moesten die nagels het ontgelden en spanning leek eeuwig aanwezig. Met Sjanie kon ze erom lachen. Urenlang hingen ze aan de telefoon, en vertelden elkaar geheimen. Sjanie wist haar altijd op te beuren. Was dat verleden tijd? Ze moest wennen aan de aanblik van Sjanie in de rolstoel, aan haar harde woorden, aan de verbitterde trek op haar gezicht. Het was net of ze tegenover een vreemde zat.

‘Jij weet net zomin het antwoord,’ vervolgde Sjanie meedogenloos. ‘Jij hebt het deze eerste weken na mijn herseninfarct ook af laten weten. Je durfde niet te komen. Ik had je in het ziekenhuis al verwacht, maar je had steeds weer een smoes. Je was gewoon bang.’

Sjanie had het bij het rechte eind. Eindeloos had ze de confrontatie met haar vriendin uitgesteld, hoewel ze bij Noud, Sjanies echtge-

noot, trouw had geïnformeerd naar haar wel en wee. Ze was bang voor de nieuwe situatie, die Noud gisteravond per telefoon zo treffend had getypeerd. ‘Ze leeft in haar eigen kleine wereld. Wat daarbuiten gebeurt heeft niet langer haar belangstelling. Alles draait om Sjanie.’

‘Haar herstel is belangrijk,’ had ze schuchter opgemerkt. ‘Daar heeft ze veel energie voor nodig. Dit moet vreselijk voor haar zijn. Misschien zal het beter gaan als ze vooruitgang ziet.’

Nu wist ze dat niet meer zo zeker. In het halve uur dat ze hier bij haar zat, had het gesprek om Sjanie gedraaid, om de therapie, om haar kamergenote, om haar vele vragen. De vertrouwelijkheid tussen hen bestond niet meer. ‘Sjanie, je hebt gelijk.’ De nagel van haar pink werd de dupe van haar onzekerheid. ‘Ik was bang voor de nieuwe situatie en het spijt me dat ik je zo in de steek heb gelaten.’ Ze keek een andere kant op. ‘En wat die eerste vraag van je betreft: ik denk dat een mens niet altijd antwoord krijgt. Misschien moet je er geen verklaring voor willen vinden.’

‘Jij hebt makkelijk praten,’ klonk het be-

schuldigend. ‘Jij bent hier met je auto naartoe komen rijden en je rijdt straks weer terug naar je veilige huis, naar Arne, naar je vertrouwde leven.’

Het deed pijn. Sjanie wist toch dat er voor haar geen vertrouwd leven bestond? ‘Zal ik koffie halen?’ Ze wilde weg van die beschuldigende blikken en die verwijtende woorden.

‘Ik heb geen zin in koffie.’ Sjanie leunde achterover in de rolstoel. Haar witte gezicht stak af tegen de donkerrode gordijnen van de bezoekersruimte in het revalidatiecentrum. ‘Jij mag gerust koffie halen, maar ik heb geen zin om net te doen alsof het hier gezellig is. Ik zit hier niet voor m’n lol, Marjorie.’

‘Hoe gaat het met je kinderen?’ Ze wilde haar vriendin afleiden, dan maar zonder koffie. Op weg naar huis zou ze ergens een kop koffie kunnen drinken. Zomaar ergens langs de snelweg in een restaurant waar niemand haar kende.

‘Mijn kinderen? Ze doen hun best. Jeltje en Margje voeren hier een verplicht toneelstuk op. “Mama, we hopen dat je gauw weer thuiskomt.” Heel ontroerend. Alsof met mijn thuiskomst alle problemen opgelost zullen worden.’

‘Als je naar huis gaat zul je toch weer een heel eind op weg zijn naar je herstel,’ probeerde Marjorie voorzichtig.

‘Herstel?’

‘Volgens Noud ben je al erg vooruitgegaan. Hij vertelde me dat je de eerste dagen in het ziekenhuis nauwelijks kon praten. Op dit moment merk ik daar amper iets van.’

‘Ik zit anders niet voor m’n lol in die rolstoel. Mijn dagen worden gevuld met allerlei loopoefeningen, zoals een klein kind dat z’n eerste stapjes zet.’

‘Volgens Noud is er een grote kans dat je weer normaal zult kunnen lopen en dat je niet eeuwig aan die rolstoel vastzit.’

‘Volgens Noud... Noud hoopt dat hij weer een normale vrouw krijgt na dat herseninfarct. Stel je voor dat ik wel iets overhoud, stel je voor dat ik wel voor eeuwig in die rolstoel zit.’

Wat moest ze nu nog zeggen? Sjanie had altijd naar haar geluisterd. Juist Sjanie betoonde zich in elke situatie de sterkste. Nooit had ze zich iets aangetrokken van Arnes duidelijke antipathie jegens haar. In vergelijking met haar vriendin had ze zich de mindere gevoeld. Zij kon niet tegen Arne op. Sjanie wel, maar

Sjanie had gestudeerd. Sjanie werkte twee dagen per week; ze was een zelfstandige, zelfbewuste vrouw. Ze was een heel andere vrouw geweest dan degene die nu tegenover haar in de rolstoel zat in een grijze joggingbroek onder een roze shirt. De levenslust, waarom zij Sjanie altijd zo benijd had, scheen met haar herseninfarct te zijn verdwenen. Verdwenen was ook de band van begrip en vertrouwen. ‘Sjanie, ik moest maar weer eens gaan. Arne zal niet weten waar ik blijf. Moet ik je terugbrengen naar je kamer?’

‘Ik ben in staat mezelf die kant uit te rollen.’ Opnieuw lag er een verbitterde, cynische ondertoon in die stem. ‘Het spijt me als ik niet bepaald aangenaam gezelschap was. Ik hoop dat het je er niet van weerhoudt me nog eens op te zoeken.’

‘Ik kom gauw weer.’

Ze liep tussen de tafels door, waaraan onbekende mensen zaten. Mensen met rolstoel en mensen zonder. De meesten van hen waren slachtoffer van een herseninfarct of een verkeersongeluk, had Sjanie haar verteld. Zouden ze allemaal zo bitter zijn geworden als Sjanie? Ze klemde haar schoudertas dicht tegen zich aan, terwijl ze door de gang liep in de rich-

ting van de uitgang. Achter een glazen wand waar zich de huiskamer bevond, keken mensen aandachtig naar de televisie waarop een voetbalwedstrijd werd uitgezonden. Automatisch keek ze naar binnen, hield haar pas in en staarde naar een gezicht dat ze onmiddellijk herkende, hoewel ze het lang niet meer gezien had. Het gezicht stond op haar netvlies gegrift, het was haar ooit vertrouwd geweest.

Ze hapte naar adem voor ze doorliep en hield zichzelf voor dat het niet waar kon zijn. Het moest verbeelding zijn geweest. De man die ze dacht te zien had zich nooit voor voetbal geïnteresseerd. Haar hart bonsde in haar keel. 'Het is niet waar,' fluisterde ze, terwijl ze naar buiten liep. 'Het kan niet waar zijn.' In haar schoudertas zocht ze naar haar auto-sleutels en klemde het koele metaal in haar rechterhand alsof haar dat steun gaf. 'Het kan Tino Flierenburg niet zijn. Hij mag hier niet zijn. Hij niet, o, laat het niet waar zijn.'

Met trillende vingers opende ze het autoportier en toen liet ze zich op de bestuurdersplaats zakken. Ergens welde een pijn op die zo hevig was dat ze zich nauwelijks kon bewegen. Tino Flierenburg. Ze had hem willen vergeten. Nooit had ze hem teruggezien. Ze

had gevochten tegen haar gevoelens en op dit moment beseftte ze dat het allemaal tevergeefs was geweest. Tino Flierenburg had opnieuw zijn intrede gedaan in haar leven.

Ze reed te hard. Met haar auto scheurde ze honderdveertig kilometer per uur op een weg waar ze niet harder dan honderdttwintig mocht. Vanuit de cd-speler schalde de stem van Engelbert Humperdinck, die zwoel over 'I believe in miracles' zong. 'Je moeder zwijmelt weer,' zei Arne als hij haar betrapte, terwijl ze deze cd op had staan. 'Als het die oude Tom Jones niet is, dan valt ze wel op de belegen Humperdinck.'

Haar dochters lachten erom. Ze lachten meestal om de opmerkingen die Arne over haar maakte. Wanneer was dat begonnen? 'Met je huiswerk kun je beter naar je vader komen,' zei Arne toen hun dochters naar het voortgezet onderwijs gingen. 'Je moeder heeft alleen verstand van stofzuigen, eten koken en het poetsen van de wc. Voor de vragen des levens moet je bij mij zijn.'

Toch was hij degene die zich met hand en tand had verzet toen ze jaren geleden met het plan was gekomen om een studie te beginnen.

‘Lieve kind, jij en studeren? Je hebt al zoveel moeite om het huishouden een beetje bij te houden. Zet die studie maar uit je hoofd, dat kun je beter aan mij overlaten. Wat wil je trouwens met een diploma doen? Wil je aan het werk? Verdien ik niet goed? Vind je het nodig om ergens achter een computer te gaan zitten voor een belachelijk loontje? Veel zul je niet verdienen, als je al aan het werk komt. Zeg nou eens eerlijk, wie wil een vrouw in dienst nemen van jouw leeftijd met drie van die snotneuzen aan haar rokken? Hoe wil je het doen als ze vrij van school hebben of onverhoopt ziek worden? Je verwacht toch hopelijk niet van mij dat ik dan vrij zal nemen?’

‘Ik wil me ontwikkelen,’ had ze voor haar doen moedig gezegd, maar ze wist toen al dat haar poging zou stranden.

‘Dat doe je dan maar op je eigen kosten. Onze dochters moeten vooruitkomen in het leven. Zij zijn de moeite waard om in te investeren. Jouw leven is hier. Je zou het niet eens redden om te studeren.’ Daarmee had hij het laatste woord.

Later hoorde ze hem eens op een feestje beweren dat hij het jammer vond dat zijn echtgenote zich niet verder ontwikkeld had.